

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

**із навчальної дисципліни «Напрями розвитку науки трудового права»
вибіркових компонент
освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

**зі спеціальності 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення
(08 – Право, 081 - Право)**

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних, соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки навчально-наукового інституту № 5 протокол від 12.08.2024 р. № 7

Розробники:

доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки навчально-наукового інституту № 5 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Подорожній Артем Юрійович

Рецензенти:

1. Учений секретар секретаріату Вченої ради, доктор юридичних наук, доцент Невядовський Владислав Олегович.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1:Актуальні проблеми науки трудового права	18	2	6			10	
Тема № 2:Стан національного трудового законодавства	18	4	6			8	
Тема № 3:Міжнародні документи у сфері праці	20	4	6			10	
Тема № 4:Європейський досвід правового регулювання трудових відносин	18	4	4			10	
Тема № 5: Проблеми нової кодифікації національного трудового законодавства	16	2	6			8	
							Екзамен
Всього за рік:	90	16	28			46	

(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1:Актуальні проблеми науки трудового права	16	2	2			12	
Тема № 2:Стан національного трудового законодавства	14		2			12	
Тема № 3:Міжнародні документи у сфері праці	16	2	2			12	
Тема № 4:Європейський досвід правового регулювання трудових відносин	16	2	2			12	
Тема № 5: Проблеми нової кодифікації національного трудового законодавства	16	2	2			12	
							Екзамен
Всього за рік:	90	8	10			72	

3. Методичні вказівки до семінарських занять

ТЕМА № 1. Актуальні проблеми науки трудового права.

Семінарське заняття: Актуальні проблеми трудового права.

Навчальна мета заняття: засвоєння, поглиблення знань та розширення змісту трудових прав.

Кількість годин:

денна форма навчання - 6 годин;

заочна форма навчання - 2 години

Навчальні питання:

1. Основні напрями розвитку трудових прав.

1.1. Напрями розвитку трудових прав на початку XXI століття.

1.2. Спрямування міжнародного досвіду, щодо визначення, закріплення та забезпечення трудових прав.

1.3. Поглиблення та розширення змісту трудових прав.

- право на працю та рівні можливості в просуванні по роботі;
- право на справедливі і безпечні умови праці;
- право на трудовправову інформацію (інформація про персональні дані працівника та її захист);

- право працівника на професійну орієнтацію, професійне навчання, підвищення кваліфікації та професійну реабілітацію.

2. Вплив Європейських стандартів трудових прав на національне трудове законодавство.

3. Підвищення рівня захисту трудових прав працівників.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми:

Найважливішою складовою загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, які складають ідеологічну та методологічну основу трудового права будь-якої цивілізованої країни є основні права і свободи людини, у тому числі і у сфері праці. Каталог міжнародно визнаних трудових прав і свобод – фактор уніфікації трудового

права в планетарному масштабі, окреслює обов'язкові для будь-якої країни рамки національного трудового права, вибудовуючи його на загальноцивілізаційних засадах. Основні трудові права викреслюють стратегічну лінію у сфері правового регулювання праці, яка формує фундамент для всіх інститутів трудового права, встановлює орієнтири для його тлумачення, заповнює його прогалини. Однією з особливостей сучасного міжнародно-правового регулювання прав людини є тенденція єдиного правового регулювання не тільки економічних, соціальних і культурних прав, а й усіх прав людини – громадянських, політичних, економічних, соціальний і культурних.

Розглядаючи дану тему здобувач повинен проаналізувати декілька тенденцій розвитку трудових прав.

Перша тенденція пов'язана з визначенням місця трудових прав у системі прав людини інформаційного суспільства.

Друга тенденція розвитку трудових прав пов'язана із зміщенням акцентів з людини «економічної» на особистість, її особисті блага. Набувають особливої значимості наступні права працівника: право на професійне навчання та підвищення кваліфікації; право на просування по службі, право на моральне заохочення, оцінку ділових досягнень; право на недоторканність особистого життя та захист персональних даних; право на отримання інформації про умови праці; право на захист гідності в період трудової діяльності та захист від мобінгу (морального переслідування на роботі).

Третя тенденція в розвитку трудових прав пов'язана, з поглибленням індивідуалізації трудових відносин, посиленням гнучкості їх правового регулювання.

Четверта тенденція пов'язана з розширенням сфери соціального діалогу, адаптацією колективних трудових відносин до реалій ХХІ ст.

П'ята тенденція пов'язана із зростанням ролі загальновизнаних принципів і норм міжнародного трудового права (міжнародні стандарти трудових прав) в умовах глобалізації.

Питання цільових виступів здобувачів для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Розвиток системи трудових прав в умовах глобалізації.
2. Соціальна нормативність трудових прав.
3. Зміст та нормативна основа (соціальний і правовий характер) трудових прав.

4. Деякі трудові права, що належать тільки громадянам України.
5. Безумовні трудові права.
6. Трудові права галузевої сфери.
7. Трудові права локальної дії.
8. Трудові права - головний та визначальний чинник розвитку міжнародного співробітництва.
9. Вплив міжнародних та європейських стандартів на розвиток трудових прав в Україні.
10. Глобальна універсалізація трудових прав.

Література:

1. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників: монографія / В.М. Андріїв. — Чернігів : Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці, 2011. — 305 с.
2. Вавженчук С.Я. Проблеми захисту і охорони конституційних трудових прав працівників в умовах ринкової економіки : автореф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.05 / С.Я. Вавженчук. - К., 2014. - 36 с.
3. Ілларіонова С.І. Форми та способи захисту прав працівників в умовах ринкової економіки : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / С.І. Ілларіонова. - К., 2015. - 20 с.
4. Падалка А.О. Удосконалення захисту трудових прав працівників : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / А.О. Падалка. - К., 2013. - 19 с.
5. Бережна К. Значення справедливості у правовому регулюванні відносин у сфері праці// Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / засн. Президія Нац. акад. пр. наук України, НУ "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2015. - № 3. - С. 134-143.
6. Вавженчук С. Зміст охоронних трудових правовідносин : асиметрії правового розуміння// Підприємництво, господарство і право : щомісяч. наук.-практ. госп.-правов. журн. / засн. Ін-т приватн. права і підприємництва АПрНУкраїни, Спілка юристів України, Ін-т держави і права НАН України. - 2015. - № 8. - С. 17-20
7. Вишновецька С.В. Методологічне забезпечення наукових досліджень у галузі

трудового права: постановка проблеми// Держава і право : зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - 2010. - № 49. - С. 286-291

8. Гордеюк А.О. Проблема правового забезпечення захисту трудових прав працівників // Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2016. - № 1. - С. 55–59.

9. Іншин М. І. Оціночні поняття у трудовому праві: сучасний стан та шляхи удосконалення// Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2014. - № 4. - С. 162–166.

10. Собакарь А.О. Контроль як спосіб забезпечення трудових прав працівників// Науковий вісник Дніпропетровського юридичного інституту МВС України (з 2006 р. - Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ) : Збірник наукових праць / засновник Дніпропетровський юридичний інститут МВС України. - 2014. - № 4. - С. 140-147.

11. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.

12. Трудове право: підручник / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін. ; за ред. В. В. Жернакова. — Х. : Право, 2012. — 496 с.

13. Трудове право України: академічний курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Пилипенко П. Д. та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка. — К. : Ін Юре, 2014. — 548 с.

ТЕМА №2: Стан національного трудового законодавства

Семінарське заняття: Стан національного трудового законодавства.

Навчальна мета заняття: засвоєння, поглиблення та розширення знань щодо стану національного трудового законодавства права.

Кількість годин:

денна форма навчання - 6 годин;

заочна форма навчання - 2 години

Навчальні питання:

1. Юридичні категорії, конструкції, презумпції, як системоутворюючі фактори галузі трудового права.

1.1. Поняття та правові категорії у трудовому праві. Проблеми понятійного апарату трудового права. Формування понятійного апарату в умовах реформування трудового права.

1.2. Юридична презумпція у трудовому праві (знання закону, правомірність нормативних актів).

1.3. Юридичні фікції.

2. Особливості регулювання робочого часу та часу відпочинку.

2.1. Критерії поділу робочого часу на види;

2.2. Співвідношення понять: режим робочого часу працівника і режим робочого часу підприємства;

2.3. Тенденції до індивідуалізації режимів праці;

2.4. Співвідношення понять: час відпочинку і вільний від роботи час;

2.5. Додаткові дні, вільні від роботи за законодавством України про працю;

2.6. Критерії поділу відпусток на види;

2.7. Нові різновиди відпусток, розширення їх функцій;

3. Проблеми розвитку нормування та оплати праці.

3.1. Правове регулювання організації нормування праці.

3.2. Головні напрямки правового регулювання заробітної плати.

3.3. Порядок встановлення і зміни державного мінімуму заробітної плати.

3.4. Питання індексації заробітної плати.

3.5. Політика доходів і правового впливу на рух заробітної плати.

3.6. Способи захисту заробітку працівників від надмірних відрахувань.

4. Внутрішній трудовий розпорядок та трудово-правова відповідальність в трудовому праві.

4.1. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку в сучасних умовах.

4.2. Принципи та функції відповідальності у трудовому праві.

4.3. Трудово-правова відповідальність за порушення трудової дисципліни.

Підстави та порядок притягнення до відповідальності.

4.4. Види дисциплінарної відповідальності.

4.5. Види матеріальної відповідальності в трудовому праві та їх суть.

4.6. Проблеми визначення підстав та умов матеріальної та дисциплінарної відповідальності у трудовому праві.

4.7. Окремі проблеми правового регулювання притягнення працівника до повної матеріальної відповідальності.

4.8. Санкції в трудовому праві.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми:

Поглиблення знань щодо системоутворюючих факторів галузі трудового права допоможе більш детально охарактеризувати систему галузевих категорій, юридичних конструкцій, специфічних прийомів юридичної техніки, у тому числі і правових презумпцій. Презумпції виконують особливу функцію у процесі правового регулювання: вони допомагають з'ясувати роль та значущість інших правових приписів, знімають невизначеність і виступають зв'язуючою ланкою при застосуванні норм права.

Як системоутворюючі фактори галузі трудового права презумпції покликані встановлювати певні гарантії для працівників від неправомірних дій роботодавця, що зумовлене захисною функцією трудового права. Розглядаючи проект нового Трудового кодексу України слід особливо ретельно підійти до питання формулювання та закріплення правових презумпцій у тексті закону, з метою забезпечення збалансування інтересів основних суб'єктів трудових правовідносин — працівника і роботодавця.

Презумпції займають особливе місце у правовому регулюванні трудових і тісно пов'язаних з ними відносин. У зв'язку з неоднозначними формулюваннями та відсутністю прямого легального закріплення галузевих презумпцій у теорії трудового права, ці проблеми є не освітленими, а отже актуальними для їх вивчення та розв'язання.

Серед загальноправових презумпцій, які використовуються у трудовому праві України, детальніше слід зупинитися на презумпціях знання закону та добросовісності учасників трудових правовідносин, яка безпосередньо стосується проблеми зловживання правом. Виходячи з того, що у ст. 1 проекту основним завданням нового Трудового кодексу України визначено створення необхідних правових умов для досягнення оптимального узгодження інтересів сторін трудових правовідносин, видається, що

презумпція добросовісності за аналогією з цивільним правом повинна знайти своє пряме закріплення у тексті Трудового кодексу України, як і принцип неприпустимості зловживання правом суб'єктами трудових правовідносин.

До міжгалузевих презумпцій, що використовуються у трудовому праві, можна віднести презумпцію невинуватості працівника. У сфері трудових відносин презумпція невинуватості працівника виступає як гарантія захисту його прав. Водночас відносно роботодавця презумпція винуватості (зобов'язаньмайнового характеру перед працівником).

Серед галузевих презумпцій істотне значення має презумпція недійсності умов договорів про працю, які погіршують становище працівника порівняно з законодавством про працю.

Юридичні фікції в теорії права розглядаються переважно, як визнане законодавцем завідомо неістинне положення, яке вносить формальну визначеність у правове становище особи і таким чином сприяє регулюванню суспільних відносин. Існування юридичних фікцій обумовлено перш за все необхідністю подолання прогалин у законодавстві та усунення невизначеності у правовому регулюванні суспільних відносин. Більшість фікцій трудового права встановлені з метою створення гарантій для працівників від можливих недобросовісних дій роботодавців, що дозволяє розглядати в якості основного призначення цих нетипових нормативних приписів реалізацію захисної функції трудового права.

Аналізуючи національне трудове законодавство України можна дійти висновку, що Україна не стоїть на місці, відносини в нашій державі, як і в будь-якій іншій, постійно розвиваються, а законодавство не завжди здатне регулювати їх на належному рівні. Тому проблема законодавчого регулювання робочого часу та часу відпочинку є для України сьогодні актуальною. Предметом вивчення цього питання виступають правові приписи, які визначають особливості правового регулювання робочого часу та часу відпочинку за законодавством України.

Після прийняття Закону України «Про відпустки» законодавство про час відпочинку набуло більш гнучкого характеру, було посилено договірно-правові способи регулювання відносин у цій сфері. Водночас у національному трудовому законодавстві ще не повною мірою враховані європейські трудові стандарти часу відпочинку, що

містяться в актах Ради Європи і Європейського Союзу. Для цього потрібно провести порівняльний аналіз національного законодавства щодо часу відпочинку з міжнародними та європейськими трудовими стандартами, що дозволить виділити та проаналізувати світові закономірності та тенденції правового регулювання часу відпочинку і у максимальному ступені використати їх для удосконалення національного законодавства у цій сфері. Треба дослідити еволюцію вчення про час відпочинку у науці трудового права; визначити поняття та ознаки часу відпочинку як трудової категорії; охарактеризувати види часу відпочинку; з'ясувати юридичну природу та структуру права на відпочинок як суб'єктивного трудового права; дослідити міжнародні та європейські стандарти права на відпочинок на предмет відповідності ним положень чинного трудового законодавства та проекту ТК України у цій сфері; вивчити зарубіжний досвід правової регламентації часу відпочинку; визначити основні тенденції правового регулювання часу відпочинку за законодавством України у сучасний період; розробити науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення правового регулювання часу відпочинку за чинним законодавством України, проектом ТК України з урахуванням міжнародних та європейських трудових стандартів, позитивного законодавчого досвіду зарубіжних країн.

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується необхідністю створення на підприємствах дієвої системи оплати праці. Збільшення вартості робочої сили, податкове навантаження на заробітну плату, заборгованість по заробітній платі – це далеко не повний перелік проблем оплати праці, з якими роботодавці та робітники стикаються дуже часто, тому удосконалення системи оплати праці є надзвичайно актуальним питанням.

Удосконалення системи організації оплати праці, створення ефективного мотиваційного механізму повинно базуватися на принципі - дотримання конституційних прав і свобод людини на працю. Невід'ємною частиною національного законодавства, щодо оплати праці є ратифікований Україною у 1973 р. міжнародний Пакт про економічні, соціальні і культурні права, прийняті Генеральною Асамблеєю ООН на XXI сесії у 1966 р.

Система оплати праці у сучасних умовах представляється у багатьох випадках як багатофакторна модель.

Важливим елементом організації праці є її нормування. Нормування праці надає можливість вдосконалювати організацію трудових та технологічних процесів на робочих місцях. Завданням нормування праці є встановлення необхідних пропорцій між витратами та результатами праці, а також оптимальне співвідношення між чисельністю працівників різних кваліфікаційних груп і кількістю робочих місць. Це означає, що норми праці повинні відповідати найкращому використанню трудових ресурсів. Нормування праці є первинним носієм організації праці та базується на основі одного або декількох нормативів. У систему норм праці входять широко застосовувані норми: часу, виробітку, обслуговування, чисельності, керованості, нормовані завдання. Усі вони є похідними від норми часу, що дає можливість удосконалювати оплату праці на підприємстві та бути об'єктивним вимірником.

Проблема удосконалення полягає у тому, що зміни в оплаті праці повинні відбуватись на основі нормування праці. Для ефективного вдосконалення елементів оплати праці необхідним є державна підтримка та надійна законодавча база з урахуванням сучасного темпу економічного життя та інших актуальних проблем. Складові системи організації оплати праці є важливим компонентом забезпечення ефективності використання робочої сили та роботи підприємства в цілому, що становить основне багатство країни.

Загальні проблеми юридичної відповідальності, як в загальнотеоретичному, так і в галузевому аспекті, зокрема в трудовому, неодноразово були предметом спеціального дослідження. Більш того, масив літератури по даній проблематики постійно зростає і єдиної точки зору не має. Багато що впирається на галузеву приналежність. Так в літературі зазвичай використовуються узагальнюючі поняття «відповідальності в трудовому праві», «відповідальність за порушення трудової дисципліни», а частіше всього, окремо розглядається дисциплінарна і матеріальна відповідальність.

На сучасному етапі постають нові правові проблеми забезпечення трудової дисципліни.

Важливим серед інститутів трудового права є інститут матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин. Реформування трудового законодавства, в тому числі і норм, що регулюють матеріальну відповідальність, потребує не удосконалення чи уточнення окремих норм, а розробки нових

концептуальних підходів щодо правового регулювання питань матеріальної відповідальності, що зумовлено становленням та розвитком ринкових відносин в Україні.

Успішне здійснення реформи трудового законодавства неможливе без дослідження міжнародного та зарубіжного досвіду щодо правового регулювання матеріальної відповідальності сторін трудового договору, приведення законодавства, що регулює матеріальну відповідальність, у відповідність з міжнародними та європейськими стандартами. Необхідність гармонізації трудового законодавства, що регулюють матеріальну відповідальність, з міжнародним законодавством та законодавством Європейського Союзу, викликана прагненням України стати в майбутньому повноправним членом міжнародних організацій. Порівняльний аналіз трудового законодавства України та зарубіжних країн з питань матеріальної відповідальності сторін трудового договору свідчить про більш повну захищеність працівників за законодавством України. Використання зарубіжного досвіду, зближення із зарубіжним законодавством повинно сприяти створенню власної прогресивної моделі у сфері матеріальної відповідальності.

Питання юридичної відповідальності в трудовому праві завжди знаходились у центрі уваги вчених правознавців.

Питання цільових виступів здобувачів для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Внесок українських вчених у формування трудового права незалежної України.
2. Теоретичні та практичні проблеми сфери чинності трудового законодавства в сучасних умовах.
3. Дія трудового законодавства у просторі.
4. Фактори, які обумовлюють диференціацію трудового законодавства.
5. Двоаспектний характер нормативної основи трудових прав працівників.
6. Основні етапи формування трудового законодавства України.
7. Проблеми понятійного апарату трудового права України.
8. Проблеми доцільності використання оціночних понять у трудовому праві.
9. Поняття та види дефектів трудового законодавства.

10. Способи подолання дефектів трудового законодавства України.
11. Колізії у трудовому праві: поняття, види, шляхи запобігання та усунення.
12. Прогалини у правовому регулюванні трудових відносин: поняття та шляхи подолання.
13. Нетипові нормативні приписи у трудовому праві: поняття та види.
14. Аксіоми у трудовому праві.
15. Презумпції трудового права України.
16. Фікції трудового права України.
17. Поняття, види та основні завдання локальних норм у трудовому праві. Умови законності локальних актів.
18. Проблеми оптимального поєднання централізованого і локального регулювання трудових відносин.
19. Поняття оплати праці та його відмінність від заробітної плати.
20. Генеза правового регулювання оплати праці.
21. Система та зміст принципів оплати праці.
22. Призначення та зміст функцій оплати праці.
23. Проблеми вдосконалення законодавства про оплату праці та практики його застосування.
24. Проблеми визначення підстав та умов юридичної відповідальності у трудовому праві.
25. Проблеми правового регулювання порядку притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.
26. Пряма дійсна шкода як складова трудового майнового правопорушення.
27. Проблеми правового регулювання притягнення працівника до повної матеріальної відповідальності.
28. Санкції в трудовому праві: поняття, види, доктринальні підходи.
29. Штрафи у трудовому праві: проблеми запровадження в Україні.
30. Функції відповідальності у трудовому праві.
31. Принципи відповідальності у трудовому праві.
32. Тенденції розвитку законодавства про дисциплінарну відповідальність в Україні.

33. Тенденції розвитку законодавства про матеріальну відповідальність в Україні.

Література:

1. Божко В. М. Засади правового регулювання оплати праці: теоретичний аспект: монографія / В. М. Божко. — Полтава : Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2011. — 402 с.
2. Авескулов В.Д. Правове регулювання щорічних відпусток : автореф. дис. . канд. юрид. наук : 12.00.05 / В.Д. Авескулов. - Х., 2014. - 17 с
3. Дмитрієва К.І. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством України та зарубіжних країн : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / К.І. Дмитрієва. - Одеса, 2014
4. Ковригін В.С. Дисциплінарна відповідальність у трудовому праві : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / В.С. Ковригін. - К., 2013. - 20 с.
5. Лежнєва Т.М. Санкції в трудовому праві України : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Т.М. Лежнєва. - К., 2012. - 20 с.
6. Марушева О.А. Поєднання централізованого та локального правового регулювання внутрішнього трудового розпорядку : автореф. Дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / О.А. Марушева. - К., 2013. - 19 с.
7. Рудницька О.П. Правове регулювання гарантійних виплат у трудовому праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / О.П. Рудницька. - К., 2010. - 19 с
8. Форманюк В.В. Правові засоби забезпечення трудової дисципліни : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / В.В. Форманюк. - Одеса, 2011. - 20 с.
9. Авескулов В.Д. Використання часу відпочинку у трудових правовідносинах//Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2015. - № 2. - С. 5–9
10. Божко В.М. Щодо розмежування змісту термінів "заробітна плата" і "оплата праці"// Бюлетень Міністерства юстиції України : офіц. вид. / засн. М-во юстиції

України. - 2010. - № 12. - С.70-77.

11. Бірюкова А.Г. Окремі аспекти характеристики системи трудового права і законодавства, їх структури та співвідношення// Митна справа : Наук.-аналіт. журн. з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності / Одес. нац. юрид. акад. - 2015. - № 4 ч.2. - С. 235-239.

12. Гудзь І. Відпустка, як у Європі, та робота вдома : що принесе українцям новий Трудовий кодекс// Слобідський край : Газета / засновники Харківська обласна рада, Харківська обласна державна адміністрація, трудовий колектив газети. - 2016. - 19 березня (№ 34). - С.6.

13. Іншин М. І. Правове регулювання гарантійних та компенсаційних виплат на основі міжнародного досвіду// Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2015. - № 3. - С. 97–101.

14. Кузнichenko O.B Матеріальна відповідальність працівників на підставі письмового договору про повну матеріальну відповідальність // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених : Зб. наук. праць : Зб. наук. праць. - Вип. 3,4. - С.291-294

15. Лук'янчиков О.М. Матеріальна відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну порушенням права на працю при зміні та розірванні трудового договору за проектом Трудового кодексу України// Право і суспільство : наук. журн. / ВМПЗ "Дніпропетр. гуманіт. ун-т", Фонд юр.наукиАк. права В.В.Сташиса, Нац. акад. внутр. справ. - 2015. - № 2. - С. 117-122.

16. Рудницька О.П. Правове регулювання гарантійних виплат проектом Трудового кодексу України// Часопис Київського університету права : укр. наук.-теорет. часопис / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - 2015. - № 4. - С. 180-184

17. Єрмоменко В.В. Колізії між законами України про працю// Проблеми законності : респ. міжвід. наук. зб.: акад. зб. наук. праць / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Вип. 108. - С. 74-83.

18. Юзько Т. Гідна оплата праці як необхідний атрибут захисту права на життя працівника// Підприємництво, господарство і право : щомісяч. наук.-практ. госп.-правов. журн. / засн. Ін-т приватн. права і підприємництва АПрН України, Спілка юристів

України, Ін-т держави і права НАН України. - 2015. - № 8. - С. 21-26.

19. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.

20. Трудове право: підручник / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін. ; за ред. В. В. Жернакова. — Х. : Право, 2012. — 496 с.

21. Трудове право України: академічний курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Пилипенко П. Д. та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка. — К. : Ін Юре, 2014. — 548 с.

ТЕМА № 3. Міжнародні документи у сфері праці

Семінарське заняття: Міжнародні документи у сфері праці.

Навчальна мета заняття: вивчення, засвоєння, поглиблення та розширення знань, щодо джерел трудового права, зокрема міжнародних.

Кількість годин:

денна форма навчання - 6 годин;

заочна форма навчання - 2 години

Навчальні питання:

1. Міжнародні договори (угоди), міжнародний звичай та акти міжнародних організацій.

2. Міжнародна організація праці, її основні завдання. Конвенції та рекомендації МОП про працю, їх класифікація і загальна характеристика.

3. Стандарти ООН та МОП, як основа вдосконалення трудового законодавства.

4. Міжнародні стандарти праці.

4.1. трудові стандарти Ради Європи;

4.2. трудові стандарти Європейського Союзу

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Міжнародно-правові стандарти у сфері праці і трудових відносин пов'язані з впорядкуванням системи міжнародних норм та принципів, розроблених на основі

взаємних угод між державами щодо питань, пов'язаних із визнанням та закріпленням основних прав людини у сфері праці, регламентування найманої праці та її окремих умов, захистом індивідуальних та колективних інтересів працівників, визначення основ правового статусу працівників-мігрантів, регулювання праці окремих категорій працівників, формування соціальної політики та визначення її пріоритетів. Утворення цієї системи, забезпечення її цілісності, єдності та функціональної здатності є результатом нормотворчої діяльності, яка здійснюється в рамках ООН, Міжнародної організації праці, регіональних об'єднань держав та дво- і багатосторонніх домовленостей між ними. Така діяльність має впорядкований та системний характер, що досягається завдяки чіткому перерозподілу завдань, функцій та повноважень міжнародних організацій, взаємоузгодженню інтересів між самими державами та дотриманням загальновизнаних норм і принципів сучасного міжнародного права.

Міжнародні стандарти праці своєрідна нормативна субстанція міжнародного трудового права, що відображає результати діяльності держав, спрямованої на внесення до ринкової економіки соціальних цінностей. Змістом цих стандартів є концентроване відображення досвіду багатьох країн, результат прискіпливого добору найбільш цінних та універсально значущих норм і положень національних правових систем, трансформованих у міжнародні норми.

У рамках нормотворчості ООН закріплено основні права людини у сфері праці. Саме правові акти ООН, в яких отримали програмне та нормативне закріплення трудові права, стали фундаментальними в процесі формування правової моделі міжнародних трудових стандартів. До цих актів можна віднести Загальну декларацію прав людини, пакти 1966 р., Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1966 р.), Конвенцію про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок (1979 р.), Міжнародну конвенцію про захист прав усіх працюючих-мігрантів та членів їх сімей» (1990 р.), Конвенцію про права дитини (1989 р.) тощо.

Фундаментальні положення щодо основних прав людини у сфері праці та трудових відносин, які визначені правовими документами ООН, конкретизовані та детально регламентовані Міжнародною організацією праці шляхом розробки та прийняття конвенцій та рекомендацій з окремих питань у сфері праці. Норми МОП поділені на дві великі групи залежно від об'єкта правового впливу та категорій працівників. До першої

групи належать норми, які: 1) визначають основні права людини у Трудове право України у сфері праці, гарантії їх забезпечення та захисту; 2) спрямовані на вирішення проблем зайнятості та запобігання безробіттю; 3) визначають основи та пріоритети соціальної політики, соціального забезпечення та соціального страхування; 4) регулюють умови праці та відпочинку; 5) стосуються колективно-договірного регулювання та реалізації і захисту колективних прав працівників. Другу групу міжнародних трудових стандартів складають норми: 1) щодо зайнятості та визначення умов праці та відпочинку жінок; 2) які регулюють працю дітей та підлітків; 3) які регулюють працю осіб похилого віку; 4) які визначають основи правового статусу працюючих-мігрантів і регулюють трудові відносини; 5) які регулюють працю певних категорій працівників (зайнятих у промисловості, на транспорті, шахтах, торгівлі, сільському господарстві, моряків та рибалок, корінного населення та населення, яке веде племінний спосіб життя, працівників плантацій, сестринського персоналу тощо).

Характерною особливістю конвенцій та рекомендацій з огляду на їх нормативний зміст є те, що вони, утверджуючи основні права людини у сфері праці, стали правовою основою трьох принципів: свобода об'єднань і визнання права на ведення колективних переговорів; ліквідація всіх форм примусової праці; заборона дискримінації у сфері праці та занять.

Питання цільових виступів здобувачів для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Вплив міжнародних та європейських стандартів на розвиток трудового законодавства в Україні.
2. Імплементация актів МОП у національне трудове законодавство.
3. Норми міжнародного трудового права.
4. Сутність і зміст контрольного механізму за дотриманням прав і свобод у сфері праці, гарантованих конвенціями й іншими міжнародними актами.
5. Міжнародно-правові акти у сфері організаційно-управлінських відносин.

Література:

1. Кабаченко М.О. Міжнародно-правові стандарти оплати праці : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / М.О. Кабаченко. - Київ, 2016. - 19 с.
2. Мельник К.В. Гармонізація норм національного трудового законодавства та міжнародних норм у сфері захисту трудових прав працівників : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / К.В. Мельник. - К., 2011. - 19 с.
3. Чижмарь Ю.В. Національне та міжнародне трудове право: теоретико-правові проблеми : автореф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Ю.В. Чижмарь. - Київ, 2016. - 36 с.
4. Пономарьов Д.О. Зарубіжний досвід правового регулювання додаткової трудової діяльності // Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2014. - № 4. - С. 269–272.
5. Сорочишин М. Міжнародне врегулювання спорів, що виникають унаслідок конфлікту інтересів (на прикладі Швеції)// Публічне право : наук.-практ. юрид. журн. / Всеукр. громад. орг. "Майбутнє країни", Ужгород. нац. ун-т. - 2011. - № 4. - С. 374-378.
6. Загальна декларація прав людини ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1948 // URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015)
7. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 // URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
8. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 року. // URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062
9. Конвенція МОП № 132 «Про оплачувані відпустки» (1970 р.) URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_022
10. Конвенція МОП № 140 «Про оплачувані учбові відпустки» (1974 р.) URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_261
11. Директива Європейського парламенту і Ради № 2003/88/ЄЕС «Про деякі аспекти організації робочого часу» від 4 листопада 2003 р., //Official Journal. – L 299. –2003. – Р. 0009 – 0019.

12. Конвенція МОП № 29 «Про примусову чи обов'язкову працю» (1930 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_136
13. Конвенція МОП № 105 «Про скасування примусової праці» (1957 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_013
14. Конвенція МОП № 111 «Про дискримінацію в галузі праці та занять» (1958 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_161
15. Конвенція МОП № 47 «Про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень» (1935 р.), URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_145
16. Конвенція МОП № 81 «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» (1947 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_036\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_036)
17. Конвенція МОП № 95 «Про захист заробітної плати» (1949 р.), [Електронний ресурс]. —Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_14\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_14)
18. Конвенція МОП № 131 «Про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються» (1970 р.), URL : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_149\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_149)
19. Конвенція МОП № 45 «Про використання праці жінок на підземних роботах у шахтах будь-якого роду» (1935 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_134\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_134)
20. Конвенція МОП № 103 «Про охорону материнства» (1952 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_122\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_122)
21. Конвенція МОП № 138 «Про мінімальний вік для прийому на роботу» (1973 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_054\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_054)
22. Конвенція МОП № 156 «Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками» (1981 р.), URL : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010)
23. Конвенція МОП № 159 «Про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів» (1983 р.), URL : [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_065\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_065)
24. Конвенція МОП № 98 «Про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів» (1949 р.), URL : [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_004\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_004)
25. Конвенція МОП № 100 «Про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності» (1951 р.), URL:[http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_002\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_002)

26. Конвенція МОП № 122 «Про політику в галузі зайнятості» (1964 р.), URL:[http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_062\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_062)

27. Конвенція МОП № 158 «Про припинення трудових відносин з ініціативи підприємця» (1982 р.), URL:[http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_005\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_005)

28. Директива Ради № 91/533/ЄЕС «Про обов'язок роботодавця інформувати працівників про умови, що застосовуються до контракту чи трудової угоди» від 14 жовтня 1991 р. (Офіційний вісник ЄС, L 288, 18 жовтня 1991 р., с. 32-35).

29. Директива Європейського парламенту і Ради № 2003/88/ЄЕС «Про деякі аспекти організації робочого часу» від 4 листопада 2003 р., (Офіційний вісник ЄС, L 045/19, 18 лютого 1975 р., с. 32-35).

30. Директива Ради № 75/117/ЄЕС «Про наближення законів держав-членів щодо застосування принципу рівної оплати праці для чоловіків та жінок» від 10 лютого 1975 р. (Офіційний вісник ЄС, L 288, 18 жовтня 1991 р.).

31. Директива Ради № 80/987/ЄЕС «Про захист працівників в разі неплатоспроможності їх роботодавця» від 20 жовтня 1980 р., URL:[http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_658\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_658)

32. Директива Ради № 2000/43/ЄЕС «Про застосування принципу рівного підходу, незалежно від расового або етнічного походження» від 29 червня 2000 р., URL:[http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a65\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a65)

33. Директива Ради № 89/391/ЄЕС «Про впровадження заходів для заохочення вдосконалень у сфері безпеки і охорони здоров'я працівників під час роботи» від 12 червня 1989 р., URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_b23\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_b23)

34. Директива Ради № 89/656/ЄЕС «Про мінімальні вимоги до охорони здоров'я і безпеки при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочих місцях» від 30 листопада 1989 р. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_b44

35. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.

36. Трудове право: підручник / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін. ; за ред. В. В. Жернакова. — Х. : Право, 2012. — 496 с.

37. Трудове право України: академічний курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Пилипенко П. Д. та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка. — К. : Ін Юре, 2014. — 548 с.

ТЕМА № 4. Європейський досвід правового регулювання трудових відносин.

Семінарське заняття: Європейський досвід правового регулювання трудових відносин.

Навчальна мета заняття: засвоєння, поглиблення та розширення знань щодо кола суб'єктів трудового права, їх прав та обов'язків.

Кількість годин:

денна форма навчання - 4 годин;

заочна форма навчання - 2 години

Навчальні питання:

1. Європейська континентальна модель (Німеччина, Франція, Італія) правового регулювання трудових відносин.
2. Англосаксонська модель (Великобританія) правового регулювання трудових відносин.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Сучасні світові тенденції у сфері соціально-трудова відносин обумовлені глобалізацією національних економік та зближенням трудових норм, прав і гарантій у різних країнах. До найбільш характерних тенденцій розвитку соціально-трудова відносин у розвинених країнах світу, які домінують в глобалізаційному середовищі, доцільно віднести: формування нової якості робочої сили та підвищення ролі висококваліфікованої праці в сфері виробництва продукції, особливо науково-технічного продукту; запровадження цілісної системи державних соціальних гарантій найманих працівників; підвищення ролі менеджменту персоналу; формування нової філософії менеджменту, коли соціальні функції підприємства все більше визначають та підкреслюють функції економічні; зміна силової конфронтації у соціально-трудова

відносинах на договірні засади узгодження інтересів соціальних партнерів; розширення участі найманих працівників в управлінні; відмова від тейлорівсько-фордівської системи організації праці та авторитарного стилю управління; розвиток систем участі працівників у прибутках підприємств та їхній власності; розширення "прозорості" у відносинах між працівниками й роботодавцями; поступове підвищення реальних доходів працюючих, "соціалізація" відносин між працею й капіталом. Нові світові тенденції у сфері соціально-трудових відносин стали підґрунтям формування в національному законодавстві сучасних моделей регулювання. Так, до останніх відносяться: європейська (континентальна), англосаксонська, китайська моделі.

Європейська (континентальна) модель характеризується високим рівнем правової захищеності, жорсткими нормами трудового права, орієнтованими на збереження робочих місць, поширеністю тарифного регулювання з незначною диференціацією заробітної плати. Означена модель дістала високу оцінку спеціалістів МОП, хоча має певні недоліки: зростання безробіття, ускладнення доступу на ринок праці молоді та інших мало захищених громадян, послаблення стимулюючої ролі заробітної плати, зниження темпів соціально-економічного зростання.

Англосаксонська модель регулювання соціально-трудових відносин визначається нижчим рівнем соціальних гарантій, більш широкими правами роботодавців у наймі та звільненні працівників, високою диференціацією заробітної плати, укладенням колективно-договірних угод на рівні фірми, а не галузі чи регіону. Водночас, перевагами цієї моделі є більш високі темпи зростання, активність у створенні нових робочих місць, зниження рівня безробіття. Практика свідчить, що найбільш успішним втіленням цієї моделі є США. Недоліками цієї моделі є поляризація суспільства та збільшення бідності у суспільстві.

Китайська модель ґрунтується на централізованому регулюванні зайнятості на державних підприємствах і значній свободі цього процесу в приватному і концесійному секторах. Завдяки такому підходу в Китаї, незважаючи на величезну чисельність трудових ресурсів, підтримується невисокий рівень безробіття. Зокрема, одним із напрямів його регулювання є практика створення додаткових робочих місць для надлишкової робочої сили на тому самому підприємстві, що, звичайно, стримує масштабні вивільнення при тих чи інших змінах.

Питання цільових виступів здобувачів для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Недоліки європейської континентальної моделі регулювання трудових відносин.
2. Недоліки англосаксонської моделі регулювання трудових відносин.
3. Китайська модель регулювання соціально-трудоових відносин

Література:

1. Мельник К.В. Гармонізація норм національного трудового законодавства та міжнародних норм у сфері захисту трудових прав працівників : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / К.В. Мельник. - К., 2011. - 19 с.
2. Осадча Н.В. Інтеграція законодавства про соціальне партнерство у сфері праці до Європейського Союзу : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Н.В. Осадча. - К., 2014. - 16 с.
3. Чижмарь Ю.В. Національне та міжнародне трудове право: теоретико-правові проблеми : автореф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Ю.В. Чижмарь. - Київ, 2016. - 36 с.
4. Щербюк Н.Ю. Диференціація регулювання трудових відносин в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Н.Ю. Щербюк. - К., 2013. - 19 с.
5. Гудзь І. Відпустка, як у Європі, та робота вдома : що принесе українцям новий Трудовий кодекс// Слобідський край : Газета / засновники Харківська обласна рада, Харківська обласна державна адміністрація, трудовий колектив газети. - 2016. - 19 березня (№ 34). - С.6.
6. Коритко Л. Характеристика трудових відносин в праві Австро-Угорщини ХІХ-поч. ХХ ст.// Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис / співзасновники Київський регіональний центр Академії правових наук України, СП "Юрінком Інтер". - 2010. - № 12. - С.61-65.

7. Пономарьов Д.О. Зарубіжний досвід правового регулювання додаткової трудової діяльності // Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2014. - № 4. - С. 269–272.

8. Сорочишин М. Міжнародне врегулювання спорів, що виникають унаслідок конфлікту інтересів (на прикладі Швеції) // Публічне право : наук.-практ. юрид. журн. / Всеукр. громад. орг. "Майбутнє країни", Ужгород. нац. ун-т. - 2011. - № 4. - С. 374-378.

9. Загальна декларація прав людини ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1948 // URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015)

10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 // URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042

11. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 року. // URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062

12. Конвенція МОП № 132 «Про оплачувані відпустки» (1970 р.) URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_022

13. Конвенція МОП № 140 «Про оплачувані учбові відпустки» (1974 р.) URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_261

14. Директива Європейського парламенту і Ради № 2003/88/ЄС «Про деякі аспекти організації робочого часу» від 4 листопада 2003 р., //Official Journal. – L 299. –2003. – Р. 0009 – 0019.

15. Конвенція МОП № 29 «Про примусову чи обов'язкову працю» (1930 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_136

16. Конвенція МОП № 105 «Про скасування примусової праці» (1957 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_013

17. Конвенція МОП № 111 «Про дискримінацію в галузі праці та занять» (1958 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_161

18. Конвенція МОП № 47 «Про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень» (1935 р.), URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_145

19. Конвенція МОП № 81 «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» (1947 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_036\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_036)

20. Конвенція МОП № 95 «Про захист заробітної плати» (1949 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_14\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_14)

21. Конвенція МОП № 131 «Про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються» (1970 р.), URL : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_149\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_149)

22. Конвенція МОП № 45 «Про використання праці жінок на підземних роботах у шахтах будь-якого роду» (1935 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_134\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_134)

23. Конвенція МОП № 103 «Про охорону материнства» (1952 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_122\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_122)

24. Конвенція МОП № 138 «Про мінімальний вік для прийому на роботу» (1973 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_054\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_054)

25. Конвенція МОП № 156 «Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками» (1981 р.), URL : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010)

26. Конвенція МОП № 159 «Про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів» (1983 р.), URL : [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_065\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_065)

27. Конвенція МОП № 98 «Про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів» (1949 р.), URL : [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_004\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_004)

28. Конвенція МОП № 100 «Про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності» (1951 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_002\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_002)

29. Конвенція МОП № 122 «Про політику в галузі зайнятості» (1964 р.), URL: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_062\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_062)

30. Конвенція МОП № 158 «Про припинення трудових відносин з ініціативи підприємця» (1982 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_005\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_005)

31. Директива Ради № 91/533/ЄЕС «Про обов'язок роботодавця інформувати працівників про умови, що застосовуються до контракту чи трудової угоди» від 14 жовтня 1991 р. (Офіційний вісник ЄС, L 288, 18 жовтня 1991 р., с. 32-35).

32. Директива Європейського парламенту і Ради № 2003/88/ЄЕС «Про деякі аспекти організації робочого часу» від 4 листопада 2003 р., (Офіційний вісник ЄС, L 045/19, 18 лютого 1975 р., с. 32-35).

33. Директива Ради № 75/117/ЄЕС «Про наближення законів держав-членів щодо застосування принципу рівної оплати праці для чоловіків та жінок» від 10 лютого 1975 р. (Офіційний вісник ЄС, L 288, 18 жовтня 1991 р.).

34. Директива Ради № 80/987/ЄЕС «Про захист працівників в разі неплатоспроможності їх роботодавця» від 20 жовтня 1980 р., URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_658\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_658)

35. Директива Ради № 2000/43/ЄЕС «Про застосування принципу рівного підходу, незалежно від расового або етнічного походження» від 29 червня 2000 р., URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a65\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a65)

36. Директива Ради № 89/391/ЄЕС «Про впровадження заходів для заохочення вдосконалень у сфері безпеки і охорони здоров'я працівників під час роботи» від 12 червня 1989 р., URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_b23\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_b23)

37. Директива Ради № 89/656/ЄЕС «Про мінімальні вимоги до охорони здоров'я і безпеки при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочих місцях» від 30 листопада 1989 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_b44

38. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.

39. Трудове право: підручник / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін. ; за ред. В. В. Жернакова. — Х. : Право, 2012. — 496 с.

40. Трудове право України: академічний курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Пилипенко П. Д. та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка. — К. : Ін Юре, 2014. — 548 с.

ТЕМА № 5. Проблеми нової кодифікації національного трудового законодавства.

Семінарське заняття: Проблеми нової кодифікації національного трудового законодавства.

Навчальна мета заняття: засвоєння, поглиблення та розширення знань щодо кодифікації трудового законодавства.

Кількість годин:

денна форма навчання - 6 годин;

заочна форма навчання - 2 години

Навчальні питання:

1. Проблеми нормативності і системності трудового законодавства.
2. Сучасна система трудового законодавства. Проблема необхідності реформування трудового законодавства. Проект Трудового кодексу України.
3. Системоутворюючі принципи побудови системи джерел трудового права і колізія нормативних приписів у трудовому праві.
  - 3.1. ієрархія джерел трудового права в єдності до заборони погіршувати становище працівника;
  - 3.2. пріоритет спеціальних норм по відношенню до загальних в єдності до заборони дискримінації в трудових відносинах.
4. Пріоритетність міжнародного права і міжнародних договорів під час реформування трудового законодавства.
5. Основні завдання локальних правових норм у трудовому праві та умови їх законності.
6. Проблеми поєднання централізованих і локальних норм.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Головні цілі кодифікації трудового законодавства: юридично-технічні, соціальні та політичні. Суть юридично-технічних полягає в раціоналізації та уніфікації трудового законодавства України, визначенні чіткої структури кодифікованого акта, чіткості та однозначності формулювань. Головною суттю соціальної мети в кодифікації трудового законодавства є збереження і подальший розвиток правових норм, спрямованих на узгодження прав та інтересів працівника і роботодавця, всіх учасників трудових відносин. Оновлення та модернізація трудового законодавства на основі світового та міжнародного досвіду, урахування особливостей та здобутків національного трудового права — головна суть політичної мети кодифікації.

Питання цільових виступів здобувачів для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Принципи та цілі кодифікації трудового законодавства.
2. Методологічні проблеми кодифікації трудового законодавства.
3. Деякі питання щодо удосконалення проекту Трудового Кодексу України.
4. Проблеми удосконалення національного трудового законодавства.

Література:

1. Вишновецька С. В. Методологія науки трудового права: монографія / С. В. Вишновецька. — К. : Ніка-Центр, 2014. — 320 с.
2. Мельничук Н. О. Договірне регулювання трудових відносин в нових економічних умовах: монографія / Н. О. Мельничук. — К. : Хай-Тек Прес, 2012. — 340 с.
3. Марушева О.А. Поєднання централізованого та локального правового регулювання внутрішнього трудового розпорядку : автореф. Дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / О.А. Марушева. - К., 2013. - 19 с.
4. Мельник К.В. Гармонізація норм національного трудового законодавства та міжнародних норм у сфері захисту трудових прав працівників : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / К.В. Мельник. - К., 2011. - 19 с.
5. Щербюк Н.Ю. Диференціація регулювання трудових відносин в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Н.Ю. Щербюк. - К., 2013. - 19 с.
6. Вишновецька С.В. Методологічне забезпечення наукових досліджень у галузі трудового права: постановка проблеми// Держава і право : зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - 2010. - № 49. - С. 286-291
7. Зелений О. Чи є в нового працівника право на відпустку повної тривалості// Все про бухгалтерський облік : проф. бухгалт. газ. - 2016. - 18 січня (№ 5). - С.40-41.
8. Іншин М. І. Оціночні поняття у трудовому праві: сучасний стан та шляхи удосконалення// Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2014. - № 4. - С. 162–166.

9. Кожушко С.І. Ідеї синергетики і синкретизму в методології трудового права// Часопис Київського університету права : укр. наук.-теорет. часопис / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - 2015. - № 2. - С. 165-168.

10. Лавриненко О. В. Теоретико-методологічні проблеми використання класифікаційного підходу під час систематизації й інтерпретації змісту галузевих принципів сучасного трудового права// Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності : зб. наук. праць / Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ. - 2010. - № 2. - С. 193-206.

11. Обушенко О. М. Органи нагляду та контролю за дотриманням законодавства про працю та охорону праці// Південноукраїнський правничий часопис. - 2014. - № 1. - С. 99 - 102.

12. Поліщук І. Чого чекати від нового Трудового// Урядовий кур'єр : газ. Центр. органів викон. влади України / засн. Каб. Міністрів України. - 2015. - 24 листопада (№ 219). - С.5.

13. Процевський О. Чи віддзеркалює проект Трудового кодексу правові ідеї Основного Закону України?// Юридичний вісник України : загальнонац. прав. газ. / засн. СП "Юрінком Інтер". - 2015. - 14-20 листопада (№ 45). - С.12-13.

14. Процевский О. Чи віддзеркалює проект Трудового кодексу правові ідеї Основного Закону України?// Юридичний вісник України : загальнонац. прав. газ. / засн. СП "Юрінком Інтер". - 2015. - 21-27 листопада (№ 46). - С.14.

15. Рудницька О.П. Правове регулювання гарантійних виплат проектом Трудового кодексу України// Часопис Київського університету права : укр. наук.-теорет. часопис / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - 2015. - № 4. - С. 180-184.

16. Спіцина Г.О. Теоретичні підходи до систематизації законодавства про працю України в умовах ринкової економіки// Держава і право : зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - 2014. - № 66. - С. 192-202.

17. Шевченко Д. В. Реформа трудового законодавства: правова модель вирішення колективних трудових спорів, конфліктів в Україні// Часопис Київського

університету права : укр. наук.-теорет. часопис / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - 2014. - № 1. - С. 219-222.

18. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.

19. Трудове право: підручник / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін. ; за ред. В. В. Жернакова. — Х. : Право, 2012. — 496 с.

20. Трудове право України: академічний курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Пилипенко П. Д. та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка. — К. : Ін Юре, 2014. — 548 с.

4. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті.

Основна

1. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників: монографія / В.М. Андріїв. — Чернігів : Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці, 2011. — 305 с.

2. Божко В. М. Засади правового регулювання оплати праці: теоретичний аспект: монографія / В. М. Божко. — Полтава : Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2011. — 402 с.

3. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.

4. Трудове право: підручник / В. В. Жернаков, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін. ; за ред. В. В. Жернакова. — Х. : Право, 2012. — 496 с.

5. Трудове право України: академічний курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Пилипенко П. Д. та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка. — К. : Ін Юре, 2014. — 548 с.

Допоміжна

1. Венедіктов С. В. Теоретико-правові засади сучасної концепції трудового правовідношення в Україні: монографія / С. В. Венедіктов. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. — 224 с.
2. Вишновецька С. В. Методологія науки трудового права: монографія / С. В. Вишновецька. — К. : Ніка-Центр, 2014. — 320 с.
3. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики: монографія / В. Л. Костюк. — К. : Видавець Карпенко В. М., 2012. — 464 с.
4. Мельничук Н. О. Договірне регулювання трудових відносин в нових економічних умовах: монографія / Н. О. Мельничук. — К. : Хай-Тек Прес, 2012. — 340 с.
5. Слюсар А. М. Правовий статус суб'єктів трудового права України: теоретико-правовий аспект: монографія / А. М. Слюсар. — Х. : ФІНН, 2011. — 336 с.
6. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, С. В. Мороз, К. А. Малиновська ; за наук. ред. проф. Ярошенка О. М. — Х. : Юрайт, 2013. — 288 с.
7. Шамшина І. І. Суб'єкти трудового права: правове регулювання в умовах ринкових відносин: монографія / І. І. Шамшина. — Луганськ : Л-ра, 2010. — 448 с.
8. Авескулов В.Д. Правове регулювання щорічних відпусток : автореф. дис. . канд. юрид. наук : 12.00.05 / В.Д. Авескулов. - Х., 2014. - 17 с.
9. Вавженчук С.Я. Проблеми захисту і охорони конституційних трудових прав працівників в умовах ринкової економіки : автореф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.05 / С.Я. Вавженчук. - К., 2014. - 36 с.
- 10.Дмитрієва К.І. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством України та зарубіжних країн : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / К.І. Дмитрієва. - Одеса, 2014
- 11.Ілларіонова С.І. Форми та способи захисту прав працівників в умовах ринкової економіки : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / С.І. Ілларіонова. - К., 2015. - 20 с.
- 12.Кабаченко М.О. Міжнародно-правові стандарти оплати праці : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / М.О. Кабаченко. - Київ, 2016. - 19 с.

13.Ковригін В.С. Дисциплінарна відповідальність у трудовому праві : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / В.С. Ковригін. - К., 2013. - 20 с.

14.Лежнёва Т.М. Санкції в трудовому праві України : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Т.М. Лежнёва. - К., 2012. - 20 с.

15.Марушева О.А. Поєднання централізованого та локального правового регулювання внутрішнього трудового розпорядку : автореф. Дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / О.А. Марушева. - К., 2013. - 19 с.

16.Мельник К.В. Гармонізація норм національного трудового законодавства та міжнародних норм у сфері захисту трудових прав працівників : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / К.В. Мельник. - К., 2011. - 19 с.

17.Осадча Н.В. Інтеграція законодавства про соціальне партнерство у сфері праці до Європейського Союзу : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Н.В. Осадча. - К., 2014. - 16 с.

18.Падалка А.О. Удосконалення захисту трудових прав працівників : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / А.О. Падалка. - К., 2013. - 19 с.

19.Рудницька О.П. Правове регулювання гарантійних виплат у трудовому праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / О.П. Рудницька. - К., 2010. - 19 с.

20.Форманюк В.В. Правові засоби забезпечення трудової дисципліни : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / В.В. Форманюк. - Одеса, 2011. - 20 с.

21.Чижмарь Ю.В. Національне та міжнародне трудове право: теоретико-правові проблеми : автореф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Ю.В. Чижмарь. - Київ, 2016. - 36 с.

22.Черкасов О.В. Єдність і диференціація відповідальності у трудовому праві України : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / О.В. Черкасов. - Х., 2015. - 19 с.

23.Щербюк Н.Ю. Диференціація регулювання трудових відносин в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 “Трудове право; право соціального забезпечення” / Н.Ю. Щербюк. - К., 2013. - 19 с.

24.Авескулов В.Д. Використання часу відпочинку у трудових правовідносинах// Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2015. - № 2. - С. 5–9.

25.Божко В.М. Щодо розмежування змісту термінів "заробітна плата" і "оплата праці"// Бюлетень Міністерства юстиції України : офіц. вид. / засн. М-во юстиції України. - 2010. - № 12. - С.70-77.

26.Бірюкова А.Г. Окремі аспекти характеристики системи трудового права і законодавства, їх структури та співвідношення// Митна справа : Наук.-аналіт. журн. з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності / Одес. нац. юрид. акад. - 2015. - № 4 ч.2. - С. 235-239.

27.Бережна К. Значення справедливості у правовому регулюванні відносин у сфері праці// Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / засн. Президія Нац. акад. пр. наук України, НУ "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2015. - № 3. - С. 134-143.

28.Вавженчук С. Зміст охоронних трудових правовідносин : асиметрії правового розуміння// Підприємництво, господарство і право : щомісяч. наук.-практ. госп.-правов. журн. / засн. Ін-т приватн. права і підприємництва АПрН України, Спілка юристів України, Ін-т держави і права НАН України. - 2015. - № 8. - С. 17-20

29.Вишновецька С.В. Методологічне забезпечення наукових досліджень у галузі трудового права: постановка проблеми// Держава і право : зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - 2010. - № 49. - С. 286-291

30.Гетьманцева Н.Д.Закон України "Про колективні договори і угоди" потребує змін// Підприємництво, господарство і право : щомісяч. наук.-практ. госп.-правов. журн. / засн. Ін-т приватн. права і підприємництва АПрН України, Спілка юристів України, Ін-т держави і права НАН України. - 2010. - № 3. - С.48-51.

31.ГордеюкА.О.Проблема правового забезпечення захисту трудових прав працівників // Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2016. - № 1. - С. 55–59.

32.Гудзь І. Відпустка, як у Європі, та робота вдома : що принесе українцям новий Трудовий кодекс// Слобідський край : Газета / засновники Харківська обласна рада, Харківська обласна державна адміністрація, трудовий колектив газети. - 2016. - 19 березня (№ 34). - С.6.

33.Зелений О. Чи є в нового працівника право на відпустку повної тривалості// Все про бухгалтерський облік : проф. бухгалт. газ. - 2016. - 18 січня (№ 5). - С.40-41.

34.Іншин М. І. Правове регулювання гарантійних та компенсаційних виплат на основі міжнародного досвіду// Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2015. - № 3. - С. 97–101.

35.Іншин М. І. Оціночні поняття у трудовому праві: сучасний стан та шляхи удосконалення// Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2014. - № 4. - С. 162–166.

36.Кожушко С.І. Ідеї синергетики і синкретизму в методології трудового права// Часопис Київського університету права : укр. наук.-теорет. часопис / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - 2015. - № 2. - С. 165-168.

37.КориткоЛ.Характеристика трудових відносин в праві Австро-Угорщини ХІХ-поч. ХХ ст.// Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис / співзасновники Київський регіональний центр Академії правових наук України, СП "Юрінком Інтер". - 2010. - № 12. - С.61-65.

38.Колеснік Т. В. Особливості механізму забезпечення дисципліни праці// Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. - 2015. - № 3 (70). - С.190-199.

39.Кузніченко О.В Матеріальна відповідальність працівників на підставі письмового договору про повну матеріальну відповідальність // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених : Зб. наук. праць : Зб. наук. праць. - Вип. 3,4. - С.291-294

40.Лук'янчиков О.М. Матеріальна відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну порушенням права на працю при зміні та розірванні трудового договору за проектом Трудового кодексу України// Право і суспільство : наук. журн. / ВНПЗ "Дніпропетр. гуманіт. ун-т", Фонд юр.наукиАк. права В.В.Сташиса, Нац. акад. внутр. справ. - 2015. - № 2. - С. 117-122.

41.Лавриненко О. В. Теоретико-методологічні проблеми використання класифікаційного підходу під час систематизації й інтерпретації змісту галузевих принципів сучасного трудового права// Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності : Зб. наук. праць / Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ. - 2010. - № 2. - С. 193-206.

42.Обушенко О. М. Органи нагляду та контролю за дотриманням законодавства про працю та охорону праці// Південноукраїнський правничий часопис. - 2014. - № 1. - С. 99 - 102.

43.Новосельська І. Поняття та категорії міжнародних і європейських стандартів відповідальності у сфері трудових відносин та їх дотримання Україною// Підприємництво, господарство і право : щомісяч. наук.-практ. госп.-правов. журн. / засн. Ін-т приватн. права і підприємництва АПрН України, Спілка юристів України, Ін-т держави і права НАН України. - 2010. - № 4. - С.71-73.

44.Поліщук І. Чого чекати від нового Трудового// Урядовий кур'єр : газ. Центр. органів викон. влади України / засн. Каб. Міністрів України. - 2015. - 24 листопада (№ 219). - С.5.

45.Процевський О. Чи віддзеркалює проект Трудового кодексу правові ідеї Основного Закону України?// Юридичний вісник України : загальнонац. прав. газ. / засн. СП "Юрінком Інтер". - 2015. - 14-20 листопада (№ 45). - С.12-13.

46.Процевский О. Чи віддзеркалює проект Трудового кодексу правові ідеї Основного Закону України?// Юридичний вісник України : загальнонац. прав. газ. / засн. СП "Юрінком Інтер". - 2015. - 21-27 листопада (№ 46). - С.14.

47.Пономарьов Д.О. Зарубіжний досвід правового регулювання додаткової трудової діяльності // Форум права : електрон. наук. фахове вид. / ХНУВС. - 2014. - № 4. - С. 269—272.

48.Петренко О.А. Види заборон у трудовому праві// Часопис Київського університету права : укр. наук.-теорет. часопис / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - 2015. - № 2. - С. 212-215.

49.Ромашкіна О. Проект Трудового кодексу - на громадське обговорення : в комітетах Верховної Ради// Голос України : газ. Верховної Ради України. - 2015. - 14 листопада (№ 213). - С.2.

50.Рудницька О.П. Правове регулювання гарантійних виплат проектом Трудового кодексу України// Часопис Київського університету права : укр. наук.-теорет. часопис / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - 2015. - № 4. - С. 180-184.

51.Спіцина Г.О. Теоретичні підходи до систематизації законодавства про працю України в умовах ринкової економіки// Держава і право : зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - 2014. - № 66. - С. 192-202.

52.Сорочишин М. Міжнародне врегулювання спорів, що виникають унаслідок конфлікту інтересів (на прикладі Швеції)// Публічне право : наук.-практ. юрид. журн. / Всеукр. громад. орг. "Майбутнє країни", Ужгород. нац. ун-т. - 2011. - № 4. - С. 374-378.

53.Собакарь А.О. Контроль як спосіб забезпечення трудових прав працівників// Науковий вісник Дніпропетровського юридичного інституту МВС України (з 2006 р. - Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ) : Збірник наукових праць / засновник Дніпропетровський юридичний інститут МВС України. - 2014. - № 4. - С. 140-147.

54.Шапка О.В. Джерела правового регулювання трудових відносин за проектом Трудового кодексу України// Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ : наук.-теорет. журн. / Луган. держ. ун-т внутр. справ. - 2014. - № 3/4. - С. 214-220.

55.Шевченко Д. В. Реформа трудового законодавства: правова модель вирішення колективних трудових спорів, конфліктів в Україні// Часопис Київського університету права : укр. наук.-теорет. часопис / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. - 2014. - № 1. - С. 219-222.

56.Єрмоєнко В.В. Колізії між законами України про працю// Проблеми законності : респ. міжвід. наук. зб.: акад. зб. наук. праць / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Вип. 108. - С. 74-83.

57.Юзько Т. Гідна оплата праці як необхідний атрибут захисту права на життя працівника// Підприємництво, господарство і право : щомісяч. наук.-практ. госп.-правов. журн. / засн. Ін-т приватн. права і підприємництва АПрН України, Спілка юристів України, Ін-т держави і права НАН України. - 2015. - № 8. - С. 21-26.

Нормативно-правові акти

1. Загальна декларація прав людини ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1948 // URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 // URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
3. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 року. // URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062
4. Конвенція МОП № 132 «Про оплачувані відпустки» (1970 р.) URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_022
5. Конвенція МОП № 140 «Про оплачувані учбові відпустки» (1974 р.) URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_261
6. Директива Європейського парламенту і Ради № 2003/88/ЄС «Про деякі аспекти організації робочого часу» від 4 листопада 2003 р., //Official Journal. – L 299. – 2003. – Р. 0009 – 0019.
7. Конвенція МОП № 29 «Про примусову чи обов'язкову працю» (1930 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_136
8. Конвенція МОП № 105 «Про скасування примусової праці» (1957 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_013
9. Конвенція МОП № 111 «Про дискримінацію в галузі праці та занять» (1958 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_161
10. Конвенція МОП № 47 «Про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень» (1935 р.), URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_145
11. Конвенція МОП № 81 «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» (1947 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_036
12. Конвенція МОП № 95 «Про захист заробітної плати» (1949 р.), URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_14
13. Конвенція МОП № 131 «Про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються» (1970 р.), URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_149

14. Конвенція МОП № 45 «Про використання праці жінок на підземних роботах у шахтах будь-якого роду» (1935 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_134\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_134)
15. Конвенція МОП № 103 «Про охорону материнства» (1952 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_122\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_122)
16. Конвенція МОП № 138 «Про мінімальний вік для прийому на роботу» (1973 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_054\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_054)
17. Конвенція МОП № 156 «Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками» (1981 р.), URL : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010)
18. Конвенція МОП № 159 «Про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів» (1983 р.), URL : [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_065\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_065)
19. Конвенція МОП № 98 «Про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів» (1949 р.), URL : [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_004\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_004)
20. Конвенція МОП № 100 «Про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності» (1951 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_002\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_002)
21. Конвенція МОП № 122 «Про політику в галузі зайнятості» (1964 р.), URL: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_062\](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_062)
22. Конвенція МОП № 158 «Про припинення трудових відносин з ініціативи підприємця» (1982 р.), URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_005\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_005)
23. Директива Ради № 91/533/ЄЕС «Про обов'язок роботодавця інформувати працівників про умови, що застосовуються до контракту чи трудової угоди» від 14 жовтня 1991 р. (Офіційний вісник ЄС, L 288, 18 жовтня 1991 р., с. 32-35).
24. Директива Європейського парламенту і Ради № 2003/88/ЄЕС «Про деякі аспекти організації робочого часу» від 4 листопада 2003 р., (Офіційний вісник ЄС, L 045/19, 18 лютого 1975 р., с. 32-35).
25. Директива Ради № 75/117/ЄЕС «Про наближення законів держав-членів щодо застосування принципу рівної оплати праці для чоловіків та жінок» від 10 лютого 1975 р. (Офіційний вісник ЄС, L 288, 18 жовтня 1991 р.).

26. Директива Ради № 80/987/ЄЕС «Про захист працівників в разі неплатоспроможності їх роботодавця» від 20 жовтня 1980 р., URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_658\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_658)

27. Директива Ради № 2000/43/ЄЕС «Про застосування принципу рівного підходу, незалежно від расового або етнічного походження» від 29 червня 2000 р., URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a65\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a65)

28. Директива Ради № 89/391/ЄЕС «Про впровадження заходів для заохочення вдосконалень у сфері безпеки і охорони здоров'я працівників під час роботи» від 12 червня 1989 р., URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_b23\](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_b23)

29. Директива Ради № 89/656/ЄЕС «Про мінімальні вимоги до охорони здоров'я і безпеки при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочих місцях» від 30 листопада 1989 р.[Електронний ресурс]. —Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_b44

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

2. Органи виконавчої влади: Єдиний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

3. МВС України: Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua>.

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>

5. Наукова бібліотека НАУКОВА БІБЛІОТЕКА Національного університету "Києво-Могилянська академія"[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.library.ukma.kiev.ua>.

6. Президент України: Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua>

7. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>